

Literatūros sąrašas atnaujintose bendrosiose programose

Ingrida Visockienė,
Alytaus Panemunės progimnazijos
lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja ekspertė

2023-02-13

9 ir I gimnazijos klasės

- Skaitiniai Programoje grupuojami literatūros rūšių ir žanriniu principu. Prie skaitomų tekstų rūšių pateikiami platūs rekomenduojamų kūrinių sąrašai. Skaitomi, analizuojami ir interpretuojami meniškai vertingi Programoje rekomenduojami ar laisvai pasirenkami įvairių žanrų lietuvių, pasaulio ir Lietuvos kitakalbės literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai (ištraukos). Renkantis kūrinius, rekomenduojama išlaikyti pusiausvyrą tarp lietuvių ir verstinės literatūros, tarp klasikinių ir šiuolaikinių kūrinių, atskleisti mokiniams temų ir žanrų įvairovę. Savarankiškai skaitomi lietuvių ir pasaulio literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai savo malonumui.

Įvairių laikotarpių lietuvių ir verstinė proza

- Bent po vieną pasirinktą lietuvių ir verstinės prozos kūrinį: K. Boruta, „Baltaragio malūnas“; D. Kalinauskaitė, pasirinktas apsakymas; V. Krėvė, „Raganius“, „Skerdžius“; Lazdynų Pelėda, „Motulė paviliojo“; B. Radzevičius, pasirinktas apsakymas; I. Šeinius, „Kuprelis“; A. Vaičiulaitis, „Valentina“; B. Vilimaitė, pasirinktas apsakymas ar kitas šių arba kitų lietuvių autorių prozos kūrinys; J. V. Gėtė (J. W. Goethe), „Jaunojo Verterio kančios“; E. Hemingvėjus (E. Hemingway), „Senis ir jūra“; O. Henris (O. Henry), pasirinkti apsakymai; S. Lagerliof (S. Lagerlöf), „Sakmė apie Gestą Berlingą“; M. Lermontovas, „Mūsų laikų herojus“; H. Melvilis (H. Melville), „Mobis Dikas, arba banginis“; G. de Mopasanas (G. de Maupassant), pasirinkti apsakymai; Dž. Orvelas (G. Orwell), „Gyvulių ūkis“; Dž. Osten (J. Austen), „Puikybė ir prietarai“; E. A. Po (E. A. Poe), pasirinkti apsakymai; E. M. Remarkas (E. M. Remarque), „Vakarų fronte nieko naujo“;“; Dž. D. Selindžeris (J. D. Salinger), „Rugiuose prie bedugnės“, pasirinkti apsakymai; Dž. Steinbekas (J. Steinbeck), „Apie peles ir žmones O. Vaildas (O. Wilde), „Doriano Grėjaus portretas“; ar kitas pasirinktas verstinės prozos kūrinys.

Įvairių laikotarpių lietuvių ir verstinė poezija

- Bent po vieną pasirinktą lietuvių ir verstinės poezijos kūrinį: N. Abrutytė, pasirinkti eilėraščiai; J. Aistis, pasirinkti eilėraščiai; A. Baranauskas, „Anykščių šilelis“ (ištrauka); K. Bradūno, B. Brazdžionio, M. Buroko pasirinkti eilėraščiai; K. Donelaitis, „Metai“ (ištrauka); J. Degutytės, J. Juškaičio, V. Mačernio, Just. Marcinkevičiaus, M. Martinaičio, N. Miliauskaitės, K. Navako, S. Nėries, J. Strielkūno, V. Šimkaus, J. Vaičiūnaitės ar kitų lietuvių poetų pasirinkti kūriniai; G. Apolinero (G. Apollinaire), M. Bašio, L. Bo, O. Chajamo, H. Heinės, Horacijaus, Ovidijaus, F. Petrarkos (F. Petrarca), F. Vijono (F. Villon), Sapfo, I. Bachman, Š. Bodlero (Ch. Baudelaire), P. Celano, R. Frosto, F. Garsija Lorkos (F. García Lorca), K. Kavafio, F. Pessoa, V. Šymborskos (W. Szymborska), D. Tomaso (D. Thomas), T. Transtriomerio (T. Tranströmer), V. Vitmeno (W. Whitman) ar kitų verstinės poezijos autorių pasirinkti kūriniai.

Įvairių laikotarpių lietuvių ir verstinė drama

- Bent po vieną pasirinktą lietuvių ir verstinės dramos kūrinį: A. Ambrasas, R. Midvikis, „Duobė“; S. Čiurlionienė-Kymantaitė, „Pinigėliai“; J. Glinskis, „Grasos namai“; J. Grušas, „Barbora Radvilaitė“, „Pijus nebuvo protingas“; A. Landsbergis, „Barzda“; Just. Marcinkevičius, „Mindaugas“; K. Saja, „Mamutų medžioklė“; B. Sruoga, „Pajūrio kurortas“; P. Vaičiūnas, „Patriotai“; Žemaitė, „Trys mylimos“; ar kita pasirinkta lietuvių drama. A. Čechovas, „Vyšnių sodas“; N. Gogolis, „Revizorius“; H. Ibsenas (H. Ibsen), „Lėlių namai“; Moljeras (Molière), „Tartiufas, arba apgavikas“; A. Strindbergas (A. Strindberg), „Sapnas“; T. Viljamsas (T. Williams), „Geismų tramvajus“ ar kita pasirinkta verstinė drama.

Esė ir dokumentinė literatūra

- Bent vienas pasirinktas kūrinys iš rinkinių: J. Aistis, „Dievai ir smūtkeliai“, „Apie laiką ir žmones“, „Milfordo gatvės elegijos“; V. Daujotytė, „Sauganti sąmonė“; V. Juknaitė, „Išsiduosi. Balsu“; Just. Marcinkevičius, „Dienoraštis be datų“; M. Martinaitis, „Papirusai iš mirusiųjų kapų“; K. Navakas, „Du lagaminai sniego“; S. Parulskis, „Nuogi drabužiai“; G. Radvilavičiūtė, „Suplanuotos akimirkos“, „Šiąnakt aš miegosiu prie sienos“; T. Venclova, „Vilties formos“; ar kitų pasirinktų autorių esė.
- D. Grinkevičiūtė, „Lietuviai prie Laptevų jūros“ (ištraukos).

10 ir II gimnazijos klasės

- Skaitomi meniškai ir kultūriškai vertingi Programoje nurodyti privalomi ar pasirenkami visų literatūros rūšių ir įvairių žanrų lietuvių, pasaulio ir Lietuvos kitakalbės literatūros grožiniai ir negrožiniai Antikos, Viduramžių, Renesanso ir Baroko kūriniai. Programoje nurodytų ir rekomenduojamų kūrinių sąrašas sudarytas laikantis trijų pamatinių principų – chronologinio, žanrinio ir estetinio – dermės. Nurodyti privalomi ir rekomenduojami kūriniai yra reprezentatyvūs kultūros epochos pavyzdžiai, o juos skaitant ir analizuojant siekiama mokinius supažindinti su kultūros, literatūros, žanrų raida, aptarti kūrinių atveriamus kultūrinį, istorinį, socialinį ir kitus kontekstus. Savarankiškai skaitomi didesnės apimties lietuvių, pasaulio ir Lietuvos kitakalbės literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai savo malonumui, kultūriniam išprusimui.

Skaitinių sąrašas

- Antika: Senovės Graikijos mitai; Homero „Odisėja“ arba „Iliada“ (ištraukos); Sofoklis, „Antigonė“ arba Aischilas, „Prikaltasis Prometėjas“.
- Viduramžiai: Biblija (ištraukos); Dantė, „Dieviškoji komedija“ (ištraukos); Gedimino laiškai (ištraukos);
- Renesansas: M. Daukša, „Prakalba į malonųjį skaitytoją“ arba J. Radvanas, „Radviliada“ (ištraukos); V. Šekspyras (W. Shakespeare), pasirinkti sonetai ir drama (pasirinktinai: „Hamletas“, „Karalius Lyras“, „Romeo ir Džuljeta“ arba „Otelas“); M. de Servantesas (M. de Cervantes), „Don Kichotas“ (ištraukos).
- Barokas: Radvila Našlaitėlis, „Kelionė į Jeruzalę“ (ištraukos) arba M. K. Sarbievijus, pasirinkti eilėraščiai.

III klasė

- Skaitomi meniškai ir kultūriškai vertingi Programoje nurodyti privalomi, rekomenduojami ir laisvai pasirenkami XVIII–XX a. visų literatūros rūšių ir įvairių žanrų lietuvių, pasaulio ir Lietuvos kitakalbės literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai. Programoje nurodytų ir rekomenduojamų grožinių kūrinių sąrašas sudarytas laikantis trijų pamatinių principų – chronologinio, žanrinio ir estetinio – dermės. Nurodyti privalomi ir rekomenduojami kūriniai yra reprezentatyvūs kultūros epochos pavyzdžiai, o juos skaitant ir analizuojant siekiama mokinius supažindinti su kultūros, literatūros, žanrų raida, aptarti kūrinių atveriamus kontekstus (kultūrinį, istorinį, socialinį ir kt.). Programoje rekomenduojami pasirinkti kūriniai gali būti keičiami kitais to paties autoriaus ar to paties laikotarpio kūriniais. Laisvai renkantis kūrinius rekomenduojama laikytis ne tik chronologinio ir žanrinio, bet ir estetinio kriterijaus. Siekiant mokinius supažindinti ir su sava, ir su kitų šalių literatūros tradicija, Programoje nurodyti privalomi ir rekomenduojami lietuvių, Lietuvos kitakalbės ir pasaulio literatūros kūriniai. Savarankiškai skaitomi didesnės apimties lietuvių ir pasaulio literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai savo malonumui, kultūriniam išprusimui.

Bendrasis kursas

- Apšvieta: K. Donelaitis, „Metai“ (ištraukos). Romantizmas: A. Baranauskas, „Anykščių šilelis“; Maironis, pasirinkti eilėraščiai.
- Realizmas: J. Biliūnas arba Žemaitė, pasirinkti apsakymai (apysaka) (vienas pasirinktas autorius iš nurodytųjų).
- Modernizmas. XX a. pirmoji pusė: Šatrijos Ragana, „Sename dvare“ arba J. Tumas-Vaižgantas, „Nebylys“ arba „Dėdės ir dėdienės“ (vienas pasirinktas kūrinys iš nurodytųjų); V. Krėvė, „Skirgaila“ arba B. Sruoga, „Milžino paunksmė“; V. Mykolaitis-Putinas, „Altorių šešėly“ ir pasirinkti eilėraščiai; J. Aistis arba B. Brazdžionis, pasirinkti eilėraščiai (vienas pasirinktas autorius iš nurodytųjų).
- Pasaulio literatūra (vienas pasirinktas autorius): O. de Balzakas (H. de Balzac) „Šagrenės oda“; E. Brontė (E. Brontë), „Vėtrų kalnas“; F. Dostojevskis, „Nusikaltimas ir bausmė“; H. Ibsenas (H. Ibsen), pasirinkta drama; E. Hemingvėjus (E. Hemingway), „Atsisveikinimas su ginklais“; G. de Mopasanas (G. de Maupassant), pasirinktos novelės; V. Vulf (V. Woolf), „Ponia Delovėj“ ar kito pasirinkto autoriaus kūrinys (kūriniai).

Išplėstinis kursas

- Apšvieta: K. Donelaitis, „Metai“; J. V. Gėtė (J. W. Goethe), „Faustas“ (ištraukos).
- Romantizmas: A. Mickevičius (A. Mickiewicz), pasirinkti eilėraščiai ar pasirinktos poemos (dramos) ištraukos; A. Baranauskas, „Anykščių šilelis“; Maironis, pasirinkti eilėraščiai;
- Realizmas: J. Biliūnas arba Žemaitė, pasirinkti apsakymai (apysaka) (bent vienas pasirinktas autorius iš nurodytųjų). Realizmas XIX a. pasaulio ir Lietuvos kitakalbėje literatūroje (bent vienas pasirinktas autorius): O. de Balzakas (H. de Balzac) „Šagrenės oda“; E. Brontė (E. Brontë), „Vėtrų kalnas“; F. Dostojevskis, „Nusikaltimas ir bausmė“; G. Floberas (G. Flaubert), „Ponia Bovari“; H. Ibsenas (H. Ibsen), pasirinkta drama; G. de Mopasanas (G. de Maupassant), pasirinktos novelės; E. Ožeškova (E. Orzeszkowa), „Prie Nemuno“; Stendalis (Stendhal), „Raudona ir juoda“; L. Tolstojus, „Ana Karenina“ ar kitas pasirinktas šių ar kitų autorių kūrinys (kūriniai).
- Modernizmas. XX a. pirmoji pusė: Šatrijos Ragana, „Sename dvare“ arba J. Tumas-Vaižgantas, „Nebylys“ arba „Dėdės ir dėdienės“ (bent vienas pasirinktas kūrinys iš nurodytųjų); K. Binkis, „Generalinė repeticija“ arba V. Krėvė, „Skirgaila“ arba B. Sruoga, „Milžino paunksmė“ (bent vienas pasirinktas kūrinys iš nurodytųjų); V. Mykolaitis-Putinas, „Altorių šešėly“ ir pasirinkti eilėraščiai; J. Savickis, pasirinktos novelės; J. Aistis, B. Brazdžionis arba H. Radauskas, pasirinkti eilėraščiai (bent vienas pasirinktas autorius iš nurodytųjų). Modernizmas XX a. pirmosios pusės pasaulio ir Lietuvos kitakalbėje literatūroje (bent vienas pasirinktas autorius): M. Bulgakovas, „Meistras ir Margarita“; T. S. Eliotas (T. S. Eliot), pasirinkti eilėraščiai ar poema; F. S. Ficdžeraldas (F. S. Fitzgerald), „Didysis Getsbis“; V. Folkneris (W. Faulkner), „Triukšmas ir įniršis“; E. Hemingvėjus (E. Hemingway), „Atsisveikinimas su ginklais“; H. Hesė (H. Hesse), „Stepių vilkas“; F. Kafka, „Metamorfozė“; A. Kamiu (A. Camus), „Maras“ arba „Svetimas“; M. Kulbakas (M. Kulbak), „Vilnius“; T. Manas (Th. Mann), pasirinktos novelės; J. O’Nilas (E. O’Neill), „Elektrai skirta gedėti“; R. M. Rilkė (R. M. Rilke), pasirinkti eilėraščiai; V. Vulf (V. Woolf), „Ponia Delovėj“ ar kitas pasirinktas šių arba kitų autorių kūrinys (kūriniai).

IV klasė

Skaitomi meniškai ir kultūriškai vertingi Programoje nurodyti privalomi, rekomenduojami ir laisvai pasirenkami XVIII–XX a. visų literatūros rūšių ir įvairių žanrų lietuvių, pasaulio ir Lietuvos kitakalbės literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai. Programoje nurodytų ir rekomenduojamų grožinių kūrinių sąrašas sudarytas laikantis trijų pamatinių principų – chronologinio, žanrinio ir estetinio – dermės. Nurodyti privalomi ir rekomenduojami kūriniai yra reprezentatyvūs kultūros epochos pavyzdžiai, o juos skaitant ir analizuojant siekiama mokinius supažindinti su kultūros, literatūros, žanrų raida, aptarti kūrinių atveriamus kultūrinį, istorinį, socialinį ir kitus kontekstus. Programoje rekomenduojami pasirinkti kūriniai gali būti keičiami kitais to paties autoriaus ar to paties laikotarpio kūriniais. Laisvai renkantis kūrinius rekomenduojama laikytis ne tik chronologinio ir žanrinio, bet ir estetinio kriterijaus. Siekiant mokinius supažindinti ir su sava, ir su kitų šalių literatūros tradicija, Programoje nurodyti privalomi ir rekomenduojami lietuvių, Lietuvos kitakalbės ir pasaulio literatūros kūriniai. Savarankiškai skaitomi didesnės apimties lietuvių ir pasaulio literatūros grožiniai ir negrožiniai kūriniai savo malonumui, kultūriniam išprusimui.

Bendrasis kursas

- XX a. vidurio katastrofų literatūra: B. Krivickas, pasirinkti eilėraščiai arba V. Mačernis, „Vizijos“, „Metai“ (pasirinkti eilėraščiai) arba S. Nėris, pasirinkti eilėraščiai iš rinkinio „Prie didelio kelio“ (vienas pasirinktas autorius iš nurodytųjų); B. Sruoga, „Dievų miškas“.
- Modernizmas. XX a. antroji pusė: XX a. antrosios pusės lietuvių stambioji proza (vienas pasirinktas autorius): A. Škėma, „Balta drobulė“; I. Meras, „Lygiosios trunka akimirką“; M. Katiliškis, „Miškais ateina ruduo“; ar kitas pasirinktas autorius.
- XX a. antrosios pusės lietuvių smulkioji proza (vienas pasirinktas autorius): R. Granausko, B. Radzevičiaus, S. Šaltenio, B. Vilimaitės ar kito autoriaus apsakymai.
- XX a. antrosios pusės lietuvių poezija (vienas pasirinktas autorius): K. Bradūno, J. Degutytės, Just. Marcinkevičiaus, N. Miliauskaitės ar kito poeto pasirinkti eilėraščiai.
- XX a. antrosios pusės lietuvių drama (vienas pasirinktas autorius): J. Grušas, „Herkus Mantas“; Just. Marcinkevičius, „Mažvydas“ ar kitas pasirinktas kūrinys.
- Pasaulio literatūra (vienas pasirinktas autorius): A. Achmatova, „Requiem“; M. Atvud (M. Atwood), „Oriksė ir Griežlys“; U. Ekas (U. Eco), „Rožės vardas“; B. Hrabalas (B. Hrabal), pasirinkti apsakymai arba apysaka; Č. Milošas (Cz. Miłosz), pasirinkti eilėraščiai ar esė; Dž. Orvelas (G. Orwell), „1984-ieji“; V. Šymborska (W. Szymborska), eilėraščiai; K. Vonegutas (K. Vonnegut), „Skerdykla Nr. 5“ ar kitas pasirinktas autorius. Šiuolaikinė lietuvių literatūra (nuo 1988 m.) (vienas pasirinktas autorius): D. Kalinauskaitė, „Niekada nežinai“ (pasirinkti apsakymai); R. Kmita, „Pietinia kronikas“; K. Sabaliauskaitė, „Silva rerum“; A. Šlepikas, „Mano vardas – Marytė“; ar kitas pasirinktas prozos autorius. D. Čepauskaitės, A. A. Jonyno, D. Kajoko, A. Marčėno, R. Stankevičiaus ar kito autoriaus pasirinkti eilėraščiai. M. Martinaičio, D. Staponkutės ar kito autoriaus pasirinkta esė.

Išplėstinis kursas (1)

- XX a. vidurio katastrofų literatūra: B. Krivickas, pasirinkti eilėraščiai arba V. Mačernis, „Vizijos“, „Metai“ (pasirinkti eilėraščiai) arba S. Nėris, pasirinkti eilėraščiai iš rinkinio „Prie didelio kelio“ (bent vienas pasirinktas autorius iš nurodytųjų); B. Sruoga, „Dievų miškas“.
- XX a. vidurio katastrofų refleksija pasaulio ir Lietuvos kitakalbėje literatūroje (bent vienas pasirinktas autorius): A. Achmatova, „Requiem“; S. Aleksijevič, „Karo veidas nemoteriškas“; P. Levis, „Jei tai žmogus“; Dž. Orvelas (G. Orwell), „1984-ieji“; A. Solženicynas, „Gulago archipelagas“ (ištraukos); A. Suckeveris (A. Suckever), „Žaliasis akvariumas“; K. Vonegutas (K. Vonnegut), „Skerdykla Nr. 5“; V. G. Zėbaldas (W. G. Sebald), „Austerlicas“; ar kitas pasirinktas kūrinys (kūriniai).
- Modernizmas. XX a. antroji pusė; A. Škėma, „Balta drobulė“. XX a. antrosios pusės lietuvių proza (bent vienas pasirinktas autorius): J. Aputis, pasirinkti apsakymai; R. Granauskas, „Jaučio aukojimas“ arba pasirinkti apsakymai; M. Katiliškis, „Miškais ateina ruduo“; T. S. Kondrotas, pasirinkti apsakymai; I. Meras, „Lygiosios trunka akimirką“; B. Pūkelevičiūtė, „Aštuoni lapai“; B. Radzevičius, pasirinkti apsakymai; S. Šaltenis, pasirinkti apsakymai; B. Vilimaitė, pasirinkti apsakymai; ar kitas pasirinktas kūrinys (kūriniai).
- XX a. antrosios pusės lietuvių poezija (bent vienas pasirinktas autorius): K. Bradūno, J. Degutytės, S. Gedos, A. Mackaus, Just. Marcinkevičiaus, M. Martinaičio, N. Miliauskaitės, A. Nykos-Niliūno, Liūnės Sutemos, J. Vaičiūnaitės, T. Venclovos ar kitų poetų pasirinkti eilėraščiai.
- XX a. antrosios pusės lietuvių drama (bent vienas pasirinktas autorius): Just. Marcinkevičius, „Mažvydas“; K. Ostrauskas, „Gyveno kartą senelis ir senelė“; A. Škėma, „Ataraxia“; ar kitas pasirinktas kūrinys.

Išplėstinis kursas (2)

- XX a. antrosios pusės modernizmas ir postmodernizmas pasaulio ir Lietuvos kitakalbėje literatūroje (bent vienas pasirinktas autorius): M. Atvud (M. Atwood), „Oriksė ir Griežlys“; S. Beketas (S. Beckett), „Belaukiant Godo“; Ch. L. Borchesas (J. L. Borges), „Smėlio knyga“; J. Brodskis, pasirinkti eilėraščiai; U. Ekas (U. Eco), „Rožės vardas“; Dž. Faulzas (J. Fowles), „Prancūzų leitenanto moteris“; G. Grasas (G. Grass), „Skardinis būgnelis“; B. Hrabalas (B. Hrabal), pasirinkti apsakymai arba apysaka; K. Išiguras (K. Ishiguro), „Neleisk man išeiti“; M. Kundera (M. Kundera), „Nepakeliama būties lengvybė“; G. Garsija Markesas (G. García Márquez), „Šimtas metų vienatvės“; Č. Milošas (Cz. Miłosz), pasirinkti eilėraščiai ir esė; K. Skujeniekas (K. Skujenieks), pasirinkti eilėraščiai; V. Šymborska (W. Szymborska), pasirinkti eilėraščiai; O. Tokarčuk (Tokarczuk), „Varyk savo arklą per mirusiųjų kaulus“; S. Žadanas (S. Žadan), eilėraščiai arba „Internatas“ ar kitas šių ar kitų autorių pasirinktas kūrinys (kūriniai).
- Šiuolaikinė lietuvių literatūra (nuo 1988 m.): šiuolaikinė lietuvių proza (bent vienas pasirinktas autorius): R. Gavelis, „Jauno žmogaus memuarai“; L. Gutauskas, „Vilko dantų karoliai“; J. Ivanauskaitė, „Kaip užsiauginti baimę“ (pasirinkti apsakymai); D. Kalinauskaitė, „Niekada nežinai“ (pasirinkti apsakymai); R. Kmita, „Pietinia kronikas“; J. Kunčinas, „Tūla“; V. Papievis, „Eiti“; K. Sabaliauskaitė, „Silva rerum“; A. Šlepikas, „Mano vardas – Marytė“ ar kitas šių arba kitų autorių kūrinys (kūriniai).
- Šiuolaikinė lietuvių poezija (bent vienas pasirinktas autorius): D. Čepauskaitės, G. Grajausko, A. A. Jonyno, D. Kajoko, G. Kazlauskaitės, A. Marčėno, G. Norvilo, R. Stankevičiaus, S. Parulskio ar kitų autorių pasirinkti eilėraščiai. Šiuolaikinė lietuvių drama (bent vienas pasirinktas autorius): L. S. Černiauskaitė, „Liučė čiuožia“; G. Grajauskas, „Mergaitė, kurios bijojo Dievas“; M. Ivaškevičius, „Madagaskaras“ arba „Išvarymas“ ar kitas šių arba kitų autorių kūrinys. Šiuolaikinė lietuvių esė (bent vienas pasirinktas autorius): L. Donskio, K. Navako, M. Martinaičio, S. Parulskio, P. Pukytės, G. Radvilavičiūtės, J. Sasnausko, D. Staponkutės, T. Venclovos ar kitų autorių pasirinktos esė.